

УДК 821.161.2-32
Р 59

Р 59 Різдво. Любов. Дива [Текст] : збірка оповідань / упорядниці Наталка Малетич. — Львів : Видавництво Старого Лева, 2025. — 160 с.

ISBN 978-966-448-608-5

Різдво — час любові та див, які народжуються посеред втрат і випробувань. Хтось отримує знаки: дівчина відновлює єдину вцілілу після руйнування своєї квартири річ — косівське горнятко; самотній воїн у снігах розмовляє з ангелом, що раз на рік спускається до людей; незряча юнка зустрічає незнайомця, що огортає їй змерзлі руки завеликими рукавицями — точнісінько як її загиблий тато.

Інші ж творять дива самотужки: підліток іде в засніжені гори шукати мольфара, щоб той урятував його маму; бігунка після загибелі тренера наважується на омріяний марафон; батько і донька у скрутних обставинах під дахом чужої хати знаходять примирення. І на порозі дорослого життя замість фотографії до випускників приходять сам святий Миколай — щоб зафіксувати на плівці не обличчя, а мрії.

У новому збірнику різдвяних оповідань сучасних українських письменників для молоді — теплі й щемкі історії про дива, які трапляються саме тоді, коли ми готові їх прийняти.

УДК 821.161.2-32

© Наталка Малетич, упорядниці, 2025
© Оксана Йориш, обкладинка, 2025
© Видавництво Старого Лева, 2025

ISBN 978-966-448-608-5

Усі права застережено

Гаська Шиян

ПРАДІДУХ

Прадідо жив і жив. Кашляв, курив і жив. Це кріпота — стільки жити, скажу я вам. Він ніби поставив собі челендж: довести, що *smoking doesn't kill*, але трохи спізнився з цією акцією, бо курити давно не круто, а сигарети купити — цілий квест.

Як всі старі люди, прадідо любив повчати, повідати й переповідати. Скільки себе пам'ятаю, затулював пісню про велику війну, яка нас усіх чекає і нікого не омине.

Коли ми виїжджали 27 лютого з Києва, то, ясна річ, мусили заїхати до дідуся з бабусею. Усі ридали. Бабуся безперестанку гладила й обіймала Данила, так

наче то не здоровенна тичка баскетбольного калібру, а щойно принесене з пологового немовля, ну або взагалі кіт. Хоча в селі в них котів не дуже шанують, бо «худоба має бути на вулиці». Прадідо, якого бабця з дідусьом гляділи так, ніби він частина господарки, на то все крехтів. Мені хотілося йому сказати: «Ну шо, договорилися, прадіду? Напали ваші москалі!». Але за ці три дні, які ми провели в дорозі під бахкання обстрілів, прадідові москалі, які нападають, з міфічних перетворилися на дуже навіть справжніх. Я гортала свіжі відоси, а там, замість звичних приколів, були танки й вибухи, тому неочікувано опинилася з прадідом на одній хвилі й зненавиділа їх усіх одномоментно, причому, здається, сильніше, ніж він усе життя заповідав нам їх ненавидіти. На мені висіло троє малих нендз, бо мама мусила зосередитися на кермі. Ненавидіти за таких обставин — єдине, що залишалось.

— Маріко, будé тобі, — хвацько постогнував прадідо до своєї доньки. — Хлоп має стати колись хлопом, і войско — то не є для того найгірше місце. Поведу завтра Данила до лісу, покажу, де наші хлопці мали криївки.

— Ти нас сто разів туди водив, прадіду. Там давно самі туристи, які вже навіть вивчили, шо то є афіни, — монотонно відповіла йому я, не відриваючись

від телефона, де безперервно бахкало, як у крутому блокбастері. Тільки тепер я змогла впізнати, де це все відбувається. А станцію метро, на якій тулилися люди, аж відчувала шкірою, бо першу ніч ми всі шестеро провели там. Малі по одному спали на мені, на мамі й на Данилові, а тато пішов у ТРО.

— Вистачить, що тато його під п'ятдесят став хлопом, а я — супервумен із п'ятьма дітьми в машині. Дóста вже, діду, — якось приречено відповіла мама, наче на роздратування в неї не залишилося жодних сил.

Відтоді прадіда я не бачила вже майже два роки. Чула від мами, що він живе та й живе. Уявляла собі, як курить і кашляє. А часом почувалася ним, коли доводилося тут, де ми опинилися, відповідати на запитання про війну, русню і всяке таке. Тільки, на відміну від прадіда, я не почувалася такою живучою. Моя життєва енергія наче повністю вичерпалася торік, на мій день народження, коли ми перетинали кордон. Життя часто прив'язують до днів народжень, а мама весь час казала, що мій випадок суперособливий, бо мало в кого день народження — раз на чотири роки, і що як я виросту, зможу рахувати собі чотири роки за один і бути довго молодою. Але поки що ця бумерська

дичина була неактуальна, бо ніхто не хоче, щоб дитині, замість шістнадцяти, було чотири. Тому день народження мама мені завжди справляла двадцять восьмого, «щоб іще в лютому», хоч сама я завжди була за перше березня, «щоб уже весною». 2022 року було навіть зручно, що мого дня народження не існувало: усі й так забули б мене привітати посеред німецького автобану, яким рулила мама. Данило спав собі в навушниках, а я мала вигрібати за всіх і заморочуватися, щоб Софійка, Маркусик і Златуся не надто роззявляли свої пущвірінячі роти. Чим тільки батьки думали, коли вже під сорок запустили виробництво цих трьох? Коли мама завагітніла Софійкою, я навіть запитала, чи цей зашквар — випадковість, але вона у відповідь так стрьомно засміялася, що з двома наступними я вже її не чіпала. На старість люди стають трошечки попаяні й мають проблеми з пам'яттю, тож, може, вони просто забували, що в них уже є діти й вирішували народити ще однеєньке.

2023-го мама спробувала «зробити мені свято» на день народження, але вийшов повний крінж, бо як можна зробити свято тому, чиє життя, вважаєш, закінчилося рік тому. Ну, може, зомбаки якимось і святкують, але навряд чи з ідіотськими кульками і стрьомним

хімічним тортиком з найдешевшої кондитерської. При цьому мама була страшний токсик і не переставала говорити, що в Україні за такі гроші купили б справжній торт. Вайб був дуже напружений. Ще й тато не подзвонив. Відтоді про нього згадувати заборонялося.

До Данилового дня народження мама підготувалася ретельніше. Ясна річ. Як завжди! Значно краще мати день народження в травні, коли все буяє, ніж у неіснуючий день лютого. Значно краще мати друзів. Подобатися всюди, куди прийдеш. Саме через це доводилося уникати брата на перервах. Для нього все було ізі, і він швидко заговорив цим хриплячим міксом англійської і німецької. Я від того ще більше агрилася. Таке враження, що вибір країни, «бо-там-є-одна-знайома», був з боку мами продуманою тортурою. Токсик-токсик-токсик! Кутки в тісній квартирі, де нас вписали, постійно бралися рясною цвіллю, краєвид був плоский, як жарт найтупішого однокласника, а найбільше мене бомбило від того, що в найпаршивішу погоду, яка тут була 365 днів у (невисокосному) році, треба було видряпуватися на велік, замотавшись у цератовий плащ. Тут якщо не зможеш, то спітнієш у тому парнику. І пиляєш, пиляєш через ті села й ферми, поки дістанешся хоч якоїсь цивілізації, де буде будка з картоплею фри.

І от серед цього всього — день народження маминого суперняшного Данилочка! З тортиком від української господині, якій привозять «справжні, нормальні продукти, особливо сметану, не таку, як ця супермаркетна знежирена хімія». До Данила прийшли друзі. Вони зробили пікнік у парку. Йому було слей! І нічо, що серед гостей було два тіпи, які, коли ми тільки приїхали, спитали, чи розвалило нам хату і скільки родичів убило. А ще Данилова крашиха, та аб'юзерка, яка раз на перерві позичила в мене скакалку, а тоді жбурнула назад зі словами: «Вона закоротка, як і твоя спідниця». Звісно, у цій країні найвищих у світі людей на всіх скакалок не настарчишся.

Одразу після дня народження мама зарядила пісню про те, що це останній рік, коли її Данічка зможе поїхати в Україну (ну тобто так, щоб потім з неї могли виїхати), тому обов'язково треба з'їздити на наступне Різдво. Дивно було ціле літо слухати розмови про Різдво. Влітку почілити нам не світило, бо мама нарешті вийшла на роботу й треба було цілими днями глядіти малих. Теоретично — нам з Данилом. Але в Данила були друзі й навушники. А в мене залишався тільки паблік, де я анонімно хейтила це все. Напряг-напряг-напряг! Два рази ми з'їздили до нідерландського моря, ну типу, щоб

ще більше над собою познущатися. Малі всі троє застудилися від плюскання в холодній воді, а мама спалила й обвітрила обличчя, бо скільки їй не кажи, що не мазатися кремом — стрьом, вона не попускається і смалить ту шкіру, бо ж «треба, щоб видно було, що була на морі». Результат, звісно, трешовенький — схоже на панду-навпаки, у якої навколо очей аж світяться два білі кола від сонцезахисних окулярів.

Коротше, пів року все танцювало довкола Данилкового майбутнього повноліття. Мене страшно тригерило, що він ніби мамина маріонетка, не здатна самостійно планувати своє життя.

«Перший раз святкуємо зі всім світом. І невідомо, скільки ще буде тих Різdvів у такому складі, — від самого червня безперестанку флудила мама. — Прадідові цього року буде дев'яносто чотири. Тато ваш воює від першого дня».

Невідомо, що сталося в маминій голові (я вирішила не уточнювати), але про тата знову було дозволено згадувати.

Ялинки тут почали ставити відразу після Геловіну. Це нагнітало атмосферу ще більше — так наче от-от треба купувати подарунки й пакуватися в дорогу, інакше все пропустиш. У школі обговорювали різдвяні традиції